

НАСТАВНИ ПРОГРАМ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА ОДРАСЛИХ

ПРВИ ЦИКЛУС

ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК

ЦИКЛУС: ПРВИ

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Основно писмењавање - учење читања и писања</p> <ul style="list-style-type: none">• Уводни час• Штампана слова ћирилице А,М,И,Т• Штампана слова ћирилице О,С,Н,Е• Вежбање• Штампана слова ћирилице Р,Ј,У,Ш• Штампана слова ћирилице Л,Љ,З,В• Вежбање• Штампана слова ћирилице Г,П,К,Д• Штампана слова ћирилице Б, Њ• Вежбање• Штампана слова ћирилице Х,Ж• Штампана слова ћирилице Ф,Ц• Вежбање• Штампана слова ћирилице Ч, Ћ• Штампана слова ћирилице Џ, Ђ• Вежбање• Штампана слова латинице• Штампана слова латинице• Вежбање• Штампана слова латинице• Штампана слова латинице <p>2. Стицање основа функционалне писмености</p> <ul style="list-style-type: none">• Усмено изражавање и разумевање прочитаног• Разумевање прочитаног (проналажење информација у линеарним и нелинеарним текстовима, уочавање теме, поруке, времена и места радње, главних ликова, њихових поступака и особина, хронолошког реда догађаја)• Препричавање (текстова, емисија, филмова и сл.)• Причање (на основу личног искуства)• Описивање (предмета, појава, бића) <p>3. Писано изражавање</p> <ul style="list-style-type: none">• Писање кратких порука и СМС-а• Попуњавање основних образаца• Описивање <p>4. Граматика и правопис</p>	<ul style="list-style-type: none">• чита латинично и ћирилично писмо (штампаним словима);• одређује основну тему текста, главни догађај и ликове, време и место дешавања у једноставном, краћем тексту (у коме преовлађују речи до три слога, реченице до седам речи);• схвата поруку у једноставном, краћем тексту;• користи основне делове текста и књиге (наслов, пасус, име аутора и садржај);• одговара на једноставна питања у вези са текстом;• проналази информације експлицитно исказане у различитим изворима информисања (ко, шта, где, када, колико и сл. из новинског чланка, рекламе, распореда возње, огласа, упозорења, упутства на производима, обавештења, рачуна и сл.);• издваја непознате речи и изразе;• уочава редослед догађаја у једноставном тексту;• пише штампаним словима ћирилице и латинице;• правилно употребљава тачку на крају реченице, велико слово на почетку реченице и у писању личних имена;• пише кратку поруку, СМС;• попуњава основне образце;• пише користећи кратке реченице једноставне структуре;• самостално саставља кратак једноставан текст;• користи скраћенице за мере (метар, литар, килограм)• језички израз прилагођава комуникативној ситуацији (формалној /неформалној – опхођење, телефонирање и сл.);• познаје основна начела вођења разговора: уме да започне разговор, учествује у њему и оконча га, пажљиво слуша саговорнике;• уме самостално (својим речима) да описује и прича на задату тему; држи се теме;• изводи једноставан закључак и износи свој став;• препричава кратак једноставан текст;• препричава садржај играних филмова, телевизијских серија и радио-телевизијских емисија које прати;• издваја основне информације и главне чињенице из говорног извора;• препознаје именице и глаголе;• препознаје значење реченица – обавештајне, упитне, узвичне и облик – потврдни и одрични.

- Писање великог слова на почетку реченице, имена људи, употреба тачке на кају реченице
- Реченице по облику и значењу-уознавање
- Именице и глаголи-уознавање
- Писање редних и основних бројева (писање датума)
- Скраћенице са мерне јединице-метар, литар, килограм, километар...

5. Књижевност

- Прича, бајка, басна
- Кратке народне умотворине
- Приче

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Природни бројеви и рачунске операције са њима</p> <ul style="list-style-type: none"> • Читање, записивање и упоређивање природних бројева • Основне рачунске операције са природним бројевима <p>2. Разломци и проценат</p> <ul style="list-style-type: none"> • Читање, записивање и графичко приказивање разломака облика a/b ($a \leq b$) • Израчунавање дела неке целине <p>3. Примена бројева и бројевних израза у реалним ситуацијама</p> <ul style="list-style-type: none"> • Читање, записивање и упоређивање природних бројева • Основне рачунске операције са природним бројевима • Читање, записивање и графичко приказивање разломака облика $B a$ ($a \leq b$) • Израчунавање дела неке целине <p>4. Облици и простор</p> <ul style="list-style-type: none"> • Геометријски облици у равни и простору • Обим троугла, квадрата и правоугаоника • Површина квадрата и правоугаоника <p>5. Мерење и мере</p> <ul style="list-style-type: none"> • Мерење и мере (дужина, маса, запремина, површина, време и новац) <p>6. Примена мера у једноставним ситуацијама</p> <ul style="list-style-type: none"> • Геометријски облици у равни и простору • Обим троугла, квадрата и правоугаоника • Површина квадрата и правоугаоника • Мерење и мере (дужина, маса, запремина, површина, време и новац) <p>7.Обрада података</p> <ul style="list-style-type: none"> • Читање и тумачење различитих графикона, табела и дијаграма • Представљање једноставних података табелама и графиконима 	<p>По завршетку I циклуса полазник/ца ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • прочита и запише дати број и упореди бројеве по величини, прикаже број збиром у декадном бројном систему; • користи знаке за основне рачунске операције и изврши основне рачунске операције у скупу природних бројева; • користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама; • одређује непознату величину у једноставним реалним ситуацијама; • рачуна вредност бројевног израза са две операције истог приоритета (са и без калкулатора); • прочита и формално запише разломак $1/n$ и препозна његов графички приказ; • израчуна половину, четвртину и десетину неке целине; • израчуна 10%, 20%, 25% и 50% неке величине; • именује и препознаје геометријске објекте у равни (квадрат, круг, троугао, правоугаоник, тачка, дуж, права, полуправа и угао) и простору (коцка, квадар, пирамида, ваљак, лопта и купа); • препозна коцку и квадар и идентификује њихове основне елементе; • именује јединице за мерење дужине и уме да их претвара.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Поздрављање и упознавање</p> <ul style="list-style-type: none"> Основне речи и изрази приликом упознавања <p>2. Лични подаци</p> <ul style="list-style-type: none"> Посао Породица <p>3. Једноставна упутства</p> <ul style="list-style-type: none"> Језик учионице Основна упутства, натписи или знакови од 1-2 речи који се могу видети на улици Основне речи и фразе извињавања, захваљивања и неразумевања <p>4. Бројеви</p> <ul style="list-style-type: none"> Бројеви 1-100 Основне рачунске операције са бројевима 1-100 Године старости Бројеви телефона Попуњавање једноставног формулара Гледање на сат <p>5. Људи и ствари</p> <ul style="list-style-type: none"> Боје Елементарни описни придеви Именовање предмета у окружењу Именовање предмета који се носе са собом <p>6. Храна и пиће</p> <ul style="list-style-type: none"> Основни вокабулар хране и пића Цене Споразумевање у ресторану/кафићу/продавници 	<p>По завршетку првог циклуса полазник/ца ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> разуме једноставне свакодневне речи и изразе уколико се говори разговетно и полако и ако се важне ствари понављају; препозна основни смисао веома једноставних и кратких исказа или питања у којима преовлађују интернационални термини (уз понављање читања/слушања); препознаје конкретне детаље и познате речи (нпр. називе, бројеве) у веома кратком тексту или директном обраћању (уколико се говори полако и разговетно или омогући понављање читања); представи себе и одговори на једноставна питања којима се траже лични подаци; поздрави другог, захвали се, извини; искаже разумевање/неразумевање саговорника (на вербални или невербални начин); именује неке ствари из свог окружења; препише бројеве, слова, појединачне речи.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1.Одговорно живљење</p> <ul style="list-style-type: none"> • Здравље • Породица • Животне вештине <p>2.Грађанско васпитање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Лична документа-значај,врсте, поступци добијања,трајање <p>3.Предузетништво</p> <ul style="list-style-type: none"> • Управљање личним, потенцијалним могућностима • Критичност,иницијативност и иновативност • Критичко мишљење и решавање проблема у породици,суседству и локалној средини 	<ul style="list-style-type: none"> • повећавање квалитета живота у свим областима важним за полазника; • оснаживање полазника за развијање вештина које савремено друштво пред њих поставља; • препознавање значаја поседовања неопходних докумената и познавања врста личних докумената и поступака њихових добијања; • развој особина које особу чине предузимљивијом у основи исхода учења предузетништва у првом циклусу.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Рад са документима у радном окружењу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Електронски уређај, дигитални податак, рачунар, софтвер и хардвер • Делови рачунара и врсте рачунара • Укључивање рачунара, пријава на систем, безбедно искључивање • Руковање мишем • Отварање документа • Прелазак између прозора, употреба алата за приказ и затварање прозора • Покретање програма са подразумеване локације, затварање програма • Чување документа на подразумеваној локацији • Обележавање документа, структура имена документа • Брисање документа, корпа за отпатке <p>2. Претрага података и комуникација на интернету</p> <ul style="list-style-type: none"> • Шта је интернет, садржаји на интернету • Повезивање на интернет • Приступање интернет страници на основу интернет адресе, адресирање на интернету • Основни упит за претраживање на интернету – постављање упита, тумачење резултата, безбедно претраживање • Електронска пошта и интернет • Структура адресе е-поште • Приступање постојећем налогу електронске поште • Безбедно читање поруке • Одговарање на поруку, слање нове поруке <p>3. Креирање текстуалног документа</p> <ul style="list-style-type: none"> • Унос текста, избор језика за унос текста • Кретање кроз текст • Брисање, преписивање, исецање, пребацивање и копирање текста 	<p>По завршетку I циклуса полазник/ца ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • укључи рачунар, пријави се на систем и безбедно га искључи • покреће програм и отвара фасциклу и документ са подразумеване локације • користи алатке за приказ и затварање прозора • сачува документ на подразумеваној локацији • проналази информацију на интернету на основу кључне речи • приступа интернет страници на основу адресе • приступа унапред креираном налогу електронске поште, чита и шаље поруку • бира језик за унос текста, уноси текст у текстуални документ, креће се кроз њега и једноставно га уређује операцијама брисања, преписивања, исецања, копирања и лепљења

ДРУГИ ЦИКЛУС

ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК

ЦИКЛУС: ДРУГИ

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Вештина читања и разумевање прочитаног</p> <ul style="list-style-type: none">• Читање са разумевањем текста писаног ћириличким и латиничким писмом;• Читање и слање СМС порука;• Читање и проналажење важних и корисних информација у упутствима за коришћење производа за свакодневну употребу (киселина, средстава за чишћење, фармацеутских производа...);• Разликовање информативног текста од књижевноуметничког;• Коришћење речника, телефонских именика и лексикона - проналажење по азбучном и абecedном реду;• Уочавање битног и небитног у једноставном тексту;• Читање и разумевање огласа у новинама;• Увежбавање читања са унапред прецизно постављеним задацима и провера разумевања прочитаног текста;• Препознавање функционалних стилова - разликовање језика који користимо у свакодневном животу и језика којим се пишу књиге;• Уочавање цитата у тексту;• Читање нелинеарног текста (табела). <p>2. Писано изражавање</p> <ul style="list-style-type: none">• Правилно коришћење ћириличног и латиничког писма;• Увежбавање структуре писања једноставног текста;• Писање молбе за посао;• Писање великог слова: властите именице-имена, презимена, надимци, географски појмови (села, градови, државе);• Израда краћих диктата;• Израда састава на теме: <i>Да се представим, Моја запажања о људима које свакодневно срећем, Омиљена телевизијска серија, Песма коју волим, У друштву са _____ пријатно ми је...);</i>• Писање назива улица, општина и насеља;• Писање речце НЕ и ЛИ;• Писање приватног и службеног писма;• Попуњавање обрасца, изјаве, уплатнице. <p>3. Усмено изражавање и свакодневна комуникација</p> <ul style="list-style-type: none">• Препричавање кратких текстова;• Уочавање структуре приче (увод-почетак приче, ток радње и завршетак);• Причање свакодневних догађаја и доживљаја према хронолошком распореду дешавања;• Описивање једноставног радног поступка, спољашњег или унутрашњег простора, предела из окружења, неке личности из породице, комшилука...• Коришћење интернета за читање и слање порука;	<ul style="list-style-type: none">- користи оба писма (ћирилицу и латиницу);- разликује у тексту битно од небитног;- препознаје и изабере основне информације у тексту;- напише разумљиву, граматички исправну реченицу;- користи основне жанрове писане комуникације: састави писмо, попуни образац, захтев, напише молбу, жалбу, изјаву, ЦВ;- користи Правопис-школско издање и примени основна правописна правила;- примени основне књижевнोजичке норме у говору;- препозна синтаксичке јединице;- правилно користи падеже;- разуме фразеологизме који се употребљавају у свакодневној комуникацији;- у једноставним случајевима одреди значење непознатих речи и израза на основу њиховог састава или контекста у коме су употребљени;- користи Речник српског језика и Речник страних речи и израза;- препозна типове књижевног стваралаштва (писану и народну књижевност).

- Причање свакодневних доживљаја са коришћењем неких елемената композиционе форме (увод, ток радње, кулминација, завршетак);
- Добијање потребних обавештења и најважнијих информација о реду возње и месту одакле полази одређени аутобус, на ком шалтеру се може купити карта или добити потребно обавештење;
- Размењивање корисних савета и информација добијених са интернета (посебно са Гугла и Википедије) или из новина и часописа;
- Развијање вештине слушања и укључивања у разговор уз уважавање и поштовање туђег мишљења и става.

4. Граматика, лексика, народни и књижевни језик

- Проста реченица и њени делови;
 - Појам променљивих и непроменљивих речи;
 - Уочавање разлика између језика којим су написана књижевна дела и језика који користимо у свакодневној комуникацији;
 - Основна сазнања о српском књижевном језику (узимање народног језика за основу књижевног-XX век);
- репознавање на примерима различитих значења вишезначних речи (полисемија) које се употребљавају у контексту свакодневне комуникације (на улици, код куће, на послу);
- Подела речи на слоге – вежба на одабраним примерима;
 - Основно о глаголским временима-уочавање садашњег, прошлог и будућег времена;
 - Препознавање и разумевање значења непознатих речи и фразеологизама на основу ситуације и текста (контекста) у којем су употребљени.

5. Књижевност- усмена и ауторска

Избор текстова за читање и обраду:

- Кратка народна приповетка (*Крепао котао, Кома је пчела на кати*), анегдоте (везане за неку личност, на пример о Светом Сави), легенде (о називу села, града, неког места);
- Избор питалица, пословица, загонетки (из Вукових записа) - разумевање поруке;
- Бранислав Нушић *Аутобиографија* - одломак;
- Изабрани текстови из часописа: *Вива, Живети здравије, Лековито биље, Риболов, Родитељ и дете, Украсно биље, Уради сам, Кућа - стил, Политикин магазин*;
- Иво Андрић *На Дрини ћуприја* (одломак *Данак у крви*) или одломак из романа *Хајдук Станко* Јанка Веселиновића;
- Љубомир Ненадовић *Писма из Италије* - одломак у којем је описан сусрет са Његошем;
- *Највећа је жалост за братом* - народна лирска песма или нека друга песма по избору одраслог;
- *Смрт мајке Југовића* народна епска песма или *Орање Марка Краљевића*;

Тумачење текста:

- Проналажење, издвајање и тумачење практичних, корисних и у свакодневном животу употребљивих информација (образлагање њихове примене) из одабраног текста које се могу практично користити;
- Уочавање главних разлика између песме, прозног и драмског текста и новинског чланка;
- Сажето препричавање текста, обележавање и записивање корисних делова;
- Тумачење условљености догађаја и ситуација.

Књижевни појмови:

- Народна и писана књижевност;
- Народна књижевност у прози и стиху;
- Фабула и њени елементи (увод, радња, заплет - сукоб, врхунац, расплет);
- Књижевни лик;
- Кратке народне умотворине (загонетке и пословице);
- Породичне народне песме.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Бројеви и операције са њима</p> <p>Разломци</p> <ul style="list-style-type: none"> појам, читање и запис; графичко и визуелно представљање разломака; појам децималног записа; превођење разломака у децимални број и обрнуто; придруживање тачака бројевне полуправе разломцима и децималним бројевима; основне рачунске операције са бројевима истог облика. <p>Цели бројеви</p> <ul style="list-style-type: none"> појам негативног броја; представљање на бројевној правој, координата тачке; упоређивање по величини; основне рачунске операције. <p>Рационални бројеви</p> <ul style="list-style-type: none"> однос скупова природних, целих и рационалних бројева; представљање на бројевној правој; упоређивање по величини; <p>Примене</p> <ul style="list-style-type: none"> аритметичка средина; размера; процент; примена бројева и бројевних израза у једноставним реалним ситуацијама; <p>2. Геометрија у равни</p> <p>Скупови тачака у равни</p> <ul style="list-style-type: none"> разликовање дужи, полуправе, праве, равни и угла; врсте линија, појам области; појам круга и кружне линије, елементи круга. <p>Угао</p> <ul style="list-style-type: none"> настанак, елементи и обележавање угла; централни угао круга, мерење угла; врсте углова (оштар, прав и туп); паралелне и нормалне праве. <p>Троугао</p> <ul style="list-style-type: none"> појам троугла, врсте троуглова према страницама; однос између дужина страница; углови троугла, збир углова у троуглу, врсте троуглова према угловима; уочавање подударних троуглова; израчунавање обима и површине. <p>Четвороугао</p> <ul style="list-style-type: none"> појам четвороугла, углови четвороугла; квадрат и правоугаоник – елементи, обим, површина, паралелограм. <p>Сличност, подударност и симетрија</p> <ul style="list-style-type: none"> уочавање сличних, подударних и одно симетричних фигура. 	<p>По завршетку II циклуса полазник/ца ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> прочита и запише различите врсте бројева (природне, целе, рационалне); чита и записује различите врсте бројева (природне, целе, рационалне); преводи децимални запис броја у разломак и обратно; упоређује по величини целе бројеве и једноставније разломке; рачуна једноставне бројевне изразе, користи калкулатор; користи бројеве и бројевне изразе у једноставним реалним ситуацијама (користећи стечена основна знања); процењује приближну вредност броја или израза у једноставним реалним ситуацијама; примењује проценте у једноставним реалним ситуацијама; примењује размеру и пропорцију у једноставним реалним ситуацијама; разликује дуж, полуправу, праву, раван и угао и уочава њихове моделе у реалним ситуацијама; разликује неке врсте углова и користи степен као јединицу мере угла; уочава моделе троугла у реалним ситуацијама и уме да их нацрта; разликује основне врсте троуглова, уме да идентификује основне елементе и израчуна обим и површину троугла; уочава моделе квадрата и правоугаоника у реалним ситуацијама и уме да их нацрта; уме да дефинише њихова својства и израчуна обим и површину; препознаје круг и његове основне елементе, уме да га нацрта; уочава моделе круга у реалним ситуацијама; уочава сличне фигуре; уочава подударне фигуре; уочава одно симетричне фигуре

ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК**ЦИКЛУС: ДРУГИ**

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1.Енглески око нас</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поздрављање и упознавање • Енглески у свакодневном окружењу • Једноставна упутства • Компјутер • Обавештења и упозорења • Алфавет • TO BE Present Simple <p>2.Започињање разговора</p> <ul style="list-style-type: none"> • Допадање/недопадање • Учествовање у разговору • Боје • Питања <p>3.Путовање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Именовање важних места/институција • Тражење/давање упутстава како стићи до извесног места • Казивање времена (гледање на сат) <p>4.Посао и слободно време</p> <ul style="list-style-type: none"> • Посао • Слободно време <p>5.Куповина</p> <ul style="list-style-type: none"> • Боје • Цене • Одећа • Споразумевање у продавници, на пијаци... <p>6.Осећања и потреба</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основне речи за расположења и осећања • Исказивање конкретне потребе 	<p>По завршетку другог циклуса полазник/ца ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разуме фреквентне речи и изразе који се односе на блиске теме; - разуме основни смисао или конкретне детаље(нпр.личне податке, бројеве, боје) у једноставном тексту или разговору (уз понављање читања/слушања); - разуме кратке и једноставне натписе који су чести на јавним местима (нпр. знаци за оријентацију, ресторани, продавнице, станице) нарочито ако садрже слике; - разуме једноставна питања о блиским темама која се пажљиво формулишу; - оствари веома једноставну конверзацију у предвидљивим, свакодневним ситуацијама осалањајући се на питања и помоћ саговорника; -затражи помоћ (нпр.тражи да се нешто понови или појасни); - искаже своје потребе, допадања или недопадање; - именује и даје кратак опис ствари из свог окружења (боја, величина, број); - затражи и да информацију о правцу, месту и времену (једноставним речима и изразима); - попуни једноставан формулар у коме се траже лични подаци; - напише кратке одговоре на једноставна писана питања.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Важност изучавања физике и стицања знања која она развија. Мерење</p> <ul style="list-style-type: none"> • Употреба и важност физичких знања у свакодневном животу; • Појаве које физика изучава, начини које користи при проучавању и примери физичких појава у непосредном окружењу; • Појам физичког тела и основне физичке величине, мерне јединице, мерила и мерни инструменти; • Мерење дужине, површине и запремине; • Мерење времена, масе, температуре; • Одређивање густине чврстих тела и течности примена знања о густини. <p>2. Сила</p> <ul style="list-style-type: none"> • Врсте узајамног деловања у природи; • Силе које делују између тела која се узајамно додирују (сила трења, сила отпора средине, сила еластичности); • Силе које делују између тела која се узајамно не додирују (гравитациона, магнетна, електрична сила– Кулонов закон); • Наелектрисано тело, врсте наелектрисања; • Стални магнети и електромагнети; • Правац и смер силе; • Закон инерције и закон акције и реакције (Њутнови закони) и примери где се на основу Њутнових закона предвиђа кретање. <p>3. Кретање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Механичко кретање – праволинијско и криволинијско. Брзина, убрзање, мерне јединице. • Други Њутнов закон. Зависност убрзања од вучне силе и масе тела. • Равномерно и променљиво праволинијско кретање. Убрзавање – старт возила и кочење возила. Процењивање дужине зауставног пута возила. <p>Кретање у пољу Земљине теже – слободни пад, хитац на доле и нагоре, коси хитац. Осцилације. Таласи и простирање таласа кроз чврста тела (земљотреси) и течности (таласи).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Простирање звука, извори звука. Заштита од буке. <p>4. Притисак чврстих тела и течности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Притисак чврстог тела и мерне јединице (паскал, бар, атмосфера). • Хидростатички и атмосферски притисак, мерење. • Преношење притиска кроз течности и гасове. Хидрауличне машине (кочница, дизалица, преса). • Сила потиска. Архимедов закон. 	<p>Полазник може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> – наброји основне физичке величине које описују појаве у природи и користи СИ систем у изражавању мерних јединица за те физичке величине и то користи у избору и руковању техничким уређајима; – изведе једноставне демонстрационе огледе и поступке по датом усменом или писаном упутству; – користи графички приказ зависности физичких величина и правилно поступа по графички датом упутству; – користи табеларно дате податке за густину, електрични отпор и топлотну проводљивост у разноврсним практичним ситуацијама; – разликује основне врсте кретања у гравитационом пољу; – израчуна средњу брзину кретања и пореди брзине изражене различитим мерним јединицама (м/с и км/х); – идентификује електрично, магнетно и гравитационо узајамно деловање као и деловања која се јављају при кретању и предвиђа последице тих деловања; – процењује вредност притиска чврстог тела, течности и гасова и користи за решавање свакодневних ситуација.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Својства супстанци у окружењу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Својства супстанци –физичка и хемијска, њихова примена у зависности од својстава • Једноставне чисте супстанце - елементи • Сложене чисте супстанце - једињења <p>2. Промена супстанци у природи и пракси</p> <ul style="list-style-type: none"> • Физичке промене - примена у пракси • Хемијске промене - примена у пракси <p>3. Смеше и раствори у природи и пракси</p> <ul style="list-style-type: none"> • Смеше у природи и пракси, легуре и њихов практичан значај • Поступци за раздвајање састојака смеша • Растварање и раствори у природи и пракси • Процентни састав раствора 	<p>По завршетку другог циклуса полазник ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Препозна основна физичка и хемијска својства супстанци • Препозна основне физичке и хемијске промене и да се при тим променама укупна маса не мења • Наведе да атоми и молекули граде елементе и једињења • Препозна на основу симбола хемијске елементе и на основу формула хемијска једињења која се користе у свакодневном животу • Препозна тип везе између честица и повеже тип везе са својствима супстанце • Наведе шта су раствори, какмо се припремају и препозна примере раствора у свакодневном животу • Израчуна масу растворене супстанце и растварача на основу процентног састава и обрнуто и да прави раствор одређеног процентног састава • Бира на основу састојака смеше одговарајући поступак за њихово раздвајање • Испита својства супстанци у једноставним огледима и опише • Безбедно рукује супстанцама, посуђем и прибором, загрева супстанце на безбедан начин, мери масу, запремину и температуру • Опише безбедно поступање са супстанцама у складу са значењем ознака упозорења на паковањима или боцама у којима се чувају, начине њиховог правилног складиштења с циљем очувања животне средине

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Наука о животу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Извори биолошких знања и особине живих бића • Разноврсност живог света и подела на царства • Разноврсност живог света и подела на царства <p>2. Разноврсност живота</p> <ul style="list-style-type: none"> • Биљни процеси • Вируси, бактерије, протисти • Разноврсност гљива и лишајева • Разноврсност биљака. Значај биљака за човека • Разноврсност животиња. Значај животиња за човека • Паразитске врсте животиња • Човеков однос према животињама <p>3. Наука о човеку</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основна грађа и улога коже • Скелетни систем • Мишићни систем • Нервни систем • Систем чулних органа • Систем жлезда са унутрашњим лучењем – основна грађа и улога; поремећаји функционисања жлезда са унутрашњим лучењем • Систем органа за циркулацију • Систем органа за размену гасова • Систем органа за варење • Болести као последица неправилне исхране; Правилна исхрана • Систем органа за излучивање – основна грађа и улога; нега и заштита • Систем органа за размножавање – основна грађа и улога; нега и заштита; репродуктивно здравље • Планирање породице. Оплођење и трудноћа. Наследне особине код људи <p>4. Хигијена и здравље</p> <ul style="list-style-type: none"> • Култура живљења и болести зависности. • Важност хигијене као превентиве и значај очувања и одржања здравља болести зависности. 	<p>Након овог циклуса полазник/ца ће бити оспособљен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> –примени основна биолошка знања у свакодневном животу (појмове, закључке, законитости) –препозна, упореди и наведе основне разлике између живе и неживе природе из непосредног окружења –објасни по којим се особинама жива бића групишу у одређене систематске категорије (до нивоа царства) –наведе основне особине вируса и микроорганизама - бактерије и протисти, објасни њихов значај за природу и човека и ова знања примењује у одлукама и поступцима у свакодневном животу –наведе основне особине гљива и лишајева и објасни њихову улогу у природи и значај за човека и ова знања примењује у свакодневном животу –именује и опише основну грађу биљака (корен, стабло, лист, цвет, плод, семе) и ова знања о грађи биљака примењује у свакодневном животу (гајење и сакупљање јестивог и лековитог биља за исхрану и припремање чајева, коришћење биљака у припремању хране, сушење воћа и поврћа, лековитих биљака) - препозна и опише значај биљних процеса (дисање, фотосинтеза, клијање, раст, опрашивање, оплођење, плодношење) и ова знања примењује приликом гајења биљака (услови који погодују за раст биљака) наведе основне особине и значај животиња (из непосредног окружења) за природу и човека и ова знања примењује у одлукама и поступцима у свакодневном животу (одговоран однос према животињама, начин гајења животиња) –именује и опише основну грађу и начин функционисања система органа човека. –препозна и примени основна знања из прве помоћи, како би помогао себи и другима (заштита на/при раду) –разликује особине које се наслеђују од особина које се не наслеђују и та знања користи приликом формирања одговорног односа према сопственом здрављу и здрављу породице –препозна и објасни разоран утицај болести зависности на укупан квалитет живота –препозна значај и начине очувања здравља и примењује знања ради спречавања болести (личне и просторне хигијенске навике за здрав живот) –примени стечена знања, вештине и вредности, унапређујући културу живљења у свакодневном животу –наведе основне особине и значај животиња (из непосредног окружења) за природу и човека и ова знања примењује у одлукама и поступцима у свакодневном животу (одговоран однос према животињама, начин гајења

	<p>животиња)</p> <ul style="list-style-type: none">–именује и опише основну грађу и начин функционисања система органа човека.–препозна и примени основна знања из прве помоћи, како би помогао себи и другима (заштита на/при раду)–разликује особине које се наслеђују од особина које се не наслеђују и та знања користи приликом формирања одговорног односа према сопственом здрављу и здрављу породице–препозна и објасни разоран утицај болести зависности на укупан квалитет живота–препозна значај и начине очувања здравља и примењује знања ради спречавања болести (личне и просторне хигијенске навике за здрав живот)–примени стечена знања, вештине и вредности, унапређујући културу живљења у свакодневном животу
--	---

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Планета земља</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оријентација у простору и на географској карти; употреба (читање) географске карте • Облик и кретања Земље (смена обданице и ноћи, часовне зоне, неједнака дужина обданице и ноћи у току године, смена годишњих доба, топлотни појасеви) • Свет који се помера, континенти и Светско море, њихов географски размештај, значај за живот и активности људи • Основне структуре становништва (расна, верска, полна, старосна, образовна) и социјална заштита • Насеља на Земљи: њихов географски положај, врсте и типови; урбанизација као светски процес • Високе планине, висоравни и низије на Земљи, њихов размештај, опште географске одлике, значај за живот и активности људи • Време и клима (појам, елементи и фактори, основни типови); прогноза времена и њен значај; утицај човека на климатске промене • Подземне воде (извори), велике реке и језера на Земљи, њихов размештај, опште географске одлике, значај за живот и активности људи • Природне непогоде (олујни ветар, вулканска ерупција, земљотрес, суша, поплава, клизиште) и њихов утицај на живот људи и на географску средину • Земљина блага: обновљиви (Сунчева енергија, снага ветра, вода) и необновљиви (нафта, природни гас, угаљ, минералне сировине, дрво), природни ресурси, њихов географски размештај и њихов значај за развој привреде • Распоред становништва на Земљи: пораст броја светског становништва, неравномерна густина насељености, природно кретање становништва, миграције становништва (узроци и последице), популациона политика и планирање породице • Основне структуре становништва (расна, верска, полна, старосна, образовна) и социјална заштита • Насеља на Земљи: њихов географски положај, врсте и типови; урбанизација као светски процес <p>2. Живот и активности људи на Земљи</p> <ul style="list-style-type: none"> • Географски размештај великих регија и држава у свету • Живот и активности људи у пространим низијским областима света • Живот и активности људи у високопланинским областима у свету • Живот и активности људи у пустињским и у поларним пределима • Живот и активности људи у приморским областима и на острвима света • Светски коридори и њихов значај за међународну размену људи и робе <p>3. Глобално повезивање на Земљи</p> <ul style="list-style-type: none"> • Глобални проблеми човечанства и начини за њихово решавање (недостатак сировина и енергената, хране, воде за пиће; појава глади; нарушавање мира и безбедности, стварање услова за безбедност, толеранцију, мирну сарадњу и очување мира) • Еколошки проблеми савременог света и начини за њихово решавање (загађивање животне средине, нарушавање озонског омотача, глобално отопљавање и ефекат стаклене баште, киселе кише, повећање радијације, производња хране која садржи вештачке и генетски измењене састојке) 	<p>По завршетку другог циклуса полазник ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • одреди главне и споредне стране света у простору и на географској карти; • опише кретања Земље и наведе главне последице; • на географској карти именује и покаже велике копнене и водене површине (континенти, океани, мора); • на географској карти (света, Европе, Србије) и у средини у којој живи разликује и опише основне облике рељефа (планине, котлине, низије, пустиње) и његов утицај на начин живота и активности људи; • наведе главне одлике основних типова климе и времена на Земљи, у Србији, у средини у којој живи и користи податке о времену и временску прогнозу за планирање својих активности; • на географској карти Србије и у својој средини покаже подземне и текуће воде и објасни њихов значај за живот и рад људи; • разликује природне феномене (олујни ветар, вулканска ерупција, земљотрес, суша, поплава, клизиште) и опише њихове последице за људе и географску средину.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Основни појмови историјске науке</p> <ul style="list-style-type: none"> Историја (различита значења појма историја: наука, део прошлости и садашњост, наставни предмет; предмет проучавања историјске науке); Историјски извори (значај извора за проучавање прошлости, врсте извора: материјални, писани, усмено предање; извори на основу којих се реконструише праисторија и историја старог века); Периодизација прошлости (праисторија и историја) и историје (стари век, средњи век, нови век и савремено доба; основне одлике старог века); Хронологија (временске одреднице: деценија, век, миленијум); историјско време: кључни догађаји старог века на временској линији (појава писма и настанак првих држава у IV м.п.н.е. хришћанство постаје призната вера 313. године, пад Западног римског царства и крај старог века V век, 476. година). <p>2. Друштво, друштвени односи и људска права</p> <ul style="list-style-type: none"> Друштво и друштвени односи (значање појма друштво и друштвени односи; породица као основна људска заједница; развој друштва и друштвених односа у праисторији и старом веку). <p>3. Држава и државне институције</p> <ul style="list-style-type: none"> Држава и облици државног уређења (значање појма држава и државни суверенитет/ границе; врсте државног уређења у старом веку: демократија, монархија, република, империја); Основни типови државних институција и правног поретка у старом веку (основне државне институције: влада, скупштина, владар, монарх, закон, суд); <p>4. Преломни моменти у историји</p> <ul style="list-style-type: none"> Открића (прва открића човека: ватра, точак, писмо, иригациони системи); Настанак првих држава: време и простор настанка првих држава (долина река, простор око Средоземног мора); Карактеристичне државе старог века (Древни Египат, полис Атина, Римско царство); Личности које су обележиле историју старог века (Александар Велики, Исус Христ, цар Константин). итуције: влада, скупштина, владар, монарх, закон, суд). <p>5. Културно - уметничко наслеђе и религије</p> <ul style="list-style-type: none"> Религијски системи у историји (политеизам, монотеизам, врсте основних монотеистичких религија у старом веку /јудаизам, хришћанство); Значај културе, уметности и културног наслеђа (основне одлике и компоненте културе; одлике уметности; одговоран однос појединца/ групе/ народа према свакој врсти културно-уметничког наслеђа тј. баштине); Култура свакодневног живота у праисторији и старом веку (основне одлике свакодневног живота, култура становања, исхране, хигијене, обичаја, односа међу 	<ul style="list-style-type: none"> Историјски извори (значај извора за проучавање прошлости, врсте извора: материјални, писани, усмено предање; извори на основу којих се реконструише праисторија и историја старог века); Историјски извори (извори на основу којих се реконструише историја средњег века – манастири, цркве, цамије, фреске, повеље, романи, наративни извори); Друштво и друштвени односи – значење појма друштво и друштвени односи; породица као основна људска заједница; развој друштва и друштвених односа у праисторији и старом веку; Држава и облици државног уређења (значање, појам држава и државни суверенитет / границе); Основни типови државних институција и правног поретка у старом веку (основне државне институције: влада, скупштина, владар, монарх, закон, суд). Основни типови државних институција и правног поретка у средњем веку - основне државне институције; Именује, разликује и правилно употребљава (примењује) основне временске одреднице (датум, деценија, век, миленијум, ера). У остваривању овог исхода треба инсистирати на познавању хронолошких одредница – датум и његова правилна употреба; деценија и век и њихова употреба у оквиру већих временских целина. То значи да олазник треба да познаје елементе датума (дан, месец и година), дужину трајања века као и да наведе век у коме је рођен и век у коме живи. Пожељно би било да знају век значајних догађаја као на пример Косовска битка, Османско освајање Србије, Први српски устанак, Први и Други светски рат. Наведе поделу прошлости на праисторију и историју – у остваривању овог исхода пожељно је инсистирати да полазници наведу да се прошлост људског друштва дели на праисторију и историју, као и да је појавом писма почело раздобље историје; Наведе најважније догађаје, личности, појаве и процесе из опште и националне историје; Препозна повезаност неких најважнијих појава из прошлости са појавама из садашњости; Опише значај и покаже одговоран однос према историјском и културно-уметничком наслеђу. Примена знања из историје на историјској карти (приказије на којем простору су се одиграли најважнији догађаји из локалне, националне, регионалне и опште историје); Наведе, препозна и разврста историјске изворе на материјалне и писане – у остваривању овог исхода треба инсистирати да полазник разуме и изврши поделу извора на материјалне и писане.

половима и према деци, образовање, традиција, спортови –олимпијада);

- Споменици културе (писмо, Библија, храмови, пирамиде, статуе, вазе, ћупови).

6. Локална историја

- Локална средина у прошлости (најстарији познати помен локалне средине у изворима, развој насеља у праисторији / старом веку / средњем веку);
- Националне, друштвене, културне и економске прилике у прошлости (праисторија / стари век / средњи век) локалне средине (етничке промене у демографском саставу локалне средине, привредна оријентација на локалном и регионалном нивоу).

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Грађанин, његова праваи одговорности; Насиље и мир у околини</p> <ul style="list-style-type: none"> • Грађанин, његова праваи одговорности; • Насиље и мир у околини <p>2. Здравствено образовање кроз животне вештине</p> <ul style="list-style-type: none"> • Репродуктивно и сексуално здравље • ППИ и ХИВ • Превенција злоупотребе психоактивних супстанци <p>3. Информисање у јавним средствима информисања</p> <ul style="list-style-type: none"> • Информације • Средства информисања <p>4. Животне вештине</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вештине ненасилне комуникације • Ненасилно решавање конфликта 	<ul style="list-style-type: none"> • препознаје и руководи се у свом понашању правима и одговорностима одраслог грађанина; • конструктивно учествује у спречавању насиља, предрасуда, дискриминације, нетолерантности у породичном, микро и макро окружењу; • користи постојеће механизме за приступ информацијама правовремено и на одговарајући начин; • разликује јавне и приватне информације и одговорно их користи у јавној и приватној комуникацији; • разликује изворе информација и вреднује их с обзиром на врсту и поузданост; користи европске вредности приликом доношења одлука, приликом процењивања понашања појединаца и група; • располаже вештинама интерперсоналне комуникације; • препознаје значај и поседује стратегије ненасилног решавања конфликта; препознаје и примењује основне принципе • здравог начина живота и заштите здравља; • схвата значај заштите сексуалног и репродуктивног здравља и познаје основне принципе њиховог очувања; • познаје различите начине превенције полнопрениосивих инфекција и ХИВ/АИДС-а; препознаје значај превенције злоупотребе психоактивних супстанци (дуван, алкохол, дрога) и зна последице коришћења истих.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1.Формулисање циљева, планирање, спровођење активности и процена постигнућа</p> <ul style="list-style-type: none"> • Доношење одлука и постављање циљева • Припрема организационог плана за спровођење активности • Планирање потребних средстава за реализацију активности • Израда временског плана за реализацију активности <p>2.Спровођење активности и процена постигнућа</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разумевање улога, права и одговорности чланова тима • Одговорно извршавање задатака у складу са планом реализације активности средствима која су на располагању и у предвиђеним временским оквирима • Иницијативност и преузимање разумног ризика при извршавању задатака праћење остваривања постигнутих у односу на планиране резултате и процена постигнућа 	<ul style="list-style-type: none"> • Организује и спроводи, индивидуално или као члан тима, једноставну активност из контекста породичног макро и микро социјалног окружења у складу са расположивим материјалним и временским ресурсима. • Припрема буџет и временски план за реализацију једноставне активности.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Рад са документима у радном окружењу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Одјава са система, поновно покретање система, присилно искључивање система • Промена величине и позиције прозора • Креирање документа на подразумеваној локацији <p>2. Претрага података и комуникација на интернету</p> <ul style="list-style-type: none"> • Напредни упит за претраживање на интернету • Отварање придруженог документа <p>3. Креирање текстуалног документа</p> <ul style="list-style-type: none"> • Подешавање величине, боје и облика текста 	<p>По завршетку II циклуса полазник/ца ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • укључи рачунар, пријави се на систем, одјави се, поново покрене систем и базбедно искључи рачунар • покреће програм и отвара фасциклу и документ са подразумеване локације • користи алате за приказ и затварање прозора и мења величину прозора • размењује податке између рачунара и спољне меморије и преноси податке са оптичких медија на рачунар • креира фасциклу и документ на подразумеваној локацији • сачува документ на подразумеваној локацији • проналази информацију на интернету на основу кључне речи • приступа интернет страници на основу адресе • бира језик за унос текста, уноси текст у текстуални документ • подешава величину, боју и облик текста и користи алат за поравнање текста

ТРЕЋИ ЦИКЛУС

ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК

ЦИКЛУС: ТРЕЋИ

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Вештина читања и разумевање прочитаног</p> <ul style="list-style-type: none"> • Читање и казивање по улогама; • Читање „с оловком у руци” - подвлачење, обележавање, записивање; • На једноставним примерима препознавање функционалних стилова; • „Летимично” читање познатог текста ради налажења одређене информације (одабрани текстови из часописа <i>Храна као лек, Здрав живот, Моја беба, Родитељ - дете, Свет компјутера, Ауто свет, Политикин Магазин...</i>); • Извођење закључака из краћег текста; • Разговор о прочитаном делу, чланку из часописа, филму или епизоди телевизијске серије. <p>2. Писано изражавање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Састављање једноставног експозитивног, дескриптивног и наративног текста и организовање у смисаоне целине (уводни, средишњи и завршни део текста); • Правилно попуњавање обрасца у пошти, подношење захтева (на пример, за увођење телефона); • Правилно састављање молбе за конкурс за радно место; • Писање пословне биографије (ЦВ), избор података; • Прилагођавање језика теми и прилици, препознавање и коришћење одговарајуће формалне или неформалне језичке варијанте; • Израда диктата и краћих састава; • Систематизација садржаја из правописа: употреба великог слова, коришћење знакова интерпункције -тачке, запете, упитника, узвичника, наводника; • Састављено и растављено писање речи; • Коришћење <i>Правописа српског језика</i> (школско издање). <p>3. Усмено изражавање и свакодневна комуникација</p> <ul style="list-style-type: none"> • Препричавање текста по самостално сачињеном плану; • Причање о стварним догађајима уз коришћење описивања, дијалога, приповедања; • Дискусија о прочитаном тексту из новина или о телевизијској емисији; • Проналажење непознатих речи у <i>Речнику страних речи и израза</i> и тумачење њиховог значења; • Проналажење и преузимање података са интернета везаних за неки актуелни догађај (на пример, сајам аутомобила, концерт, фудбалску утакмицу); • Међусобно размењивање информација везаних за исту тему; • Причање о стварним или измишљеним догађајима хронолошким или ретроспективним редом; • Описивање сложених предмета, радних поступака, портретисање лика из најближег окружења, филмског, сценског или телевизијског дела; • Слободно причање личног доживљаја; • Учешће у разговору у коме се заступају супротни ставови и одбрана својих ставова 	<ul style="list-style-type: none"> - користи оба писма (ћирилицу и латиницу); - разликује уметнички од информативног и неуметничког текста; - на једноставним примерима препознаје различите функционалне стилове (разговорни и књижевноуметнички стил); - у једноставном информативном тексту разликује битно од небитног; - препознаје и изабере основне информације у тексту; - напише једноставну информацију користећи оба писма; - напише разумљиву, граматички исправну реченицу; - преприча једноставан текст; - користи основне жанрове писане комуникације: састави писмо, попуни образац, захтев, напише молбу, жалбу, изјаву, ЦВ; - користи Правопис-школско издање и примени основна правописна правила; - примени основне књижевнојезичке норме у свакодневном говору; - начином говора исказује различите облике изражавања (дијалог, опис, нарација); - у расправи о теми или проблему користи аргументе, јасно износи свој став, уз уважавање и поштовање саговорничког мишљења; - разговара о слободно одабраној или задатој теми (породица, пријатељ, филм, фудбалска утакмица); - примењује поделу речи на слоге; - разликује основне граматичке категорије променљивих речи (именице и глаголе); - правилно користи падеже; - правилно употребљава основне глаголске облике (садашње, будуће и прошло време); - препознаје основне лексичке појмове (једнозначност и вишезначност речи) и лексичке односе (синонимију и антонимију); - разуме фразеологизме која се употребљавају у свакодневној комуникацији; - у једноставним случајевима одреди значење непознатих речи и израза на основу њиховог састава или контекста у коме су употребљени; - користи Речник српског језика и Речник страних речи и израза; - наведе најзначајнији тренутак у развоју српског књижевног језика – увођење фонетског принципа (значај Вука Караџића); - препозна типове књижевног стваралаштва (писану и народну књижевност); - уочава битне елементе књижевноуметничког текста: тему, време, место радње, књижевни лик; - именује најчешће стилске фигуре (епитет, поређење, оноματοпеју).

и убеђења кроз избор аргумената;

- Укључивање у дискусију и расправу о темама које интересују одрасле;
- Понашање приликом изношења својих ставова уз поштовање и уважавање туђег мишљења;
- Коришћење одређених програма за електронску комуникацију;
- Коришћење рачунара за изналажење потребних информација (текстова који се читају, података о аутору одређеног текста).

4. Граматика, лексика, народни и књижевни језик

- Појам вербалне и невербалне комуникације;
- Језик као основно, али не и једино средство за споразумевање међу људима;
- Предности језика у односу на друга средства споразумевања;
- Значај језика за припаднике људске заједнице;
- Познавање основних лексичких односа: синонимије, антонимије, хомонимије;
- Народни и књижевни језик - сличности и разлике;
- Основне информације о српском језику;
- Примена Аделунговог правила: *Пиши као што говориш*;
- Српски језик- порекло и блискост са другим словенским језицима;
- Основне информације о језицима националних мањина;
- Разумевање важности књижевног језика за живот заједнице и за лични развој.

5. Књижевност- усмена и ауторска

Избор текстова за читање и обраду:

- Бранислав Нушић *Сумњиво лице* (одломак);
- Десанка Максимовић *Песме* (избор);
- Милутин Миланковић *Сећање* (одломак);
- Никола Тесла *Моји изуми* (одломак);
- Бранко Ћопић *Башта сљезове боје* (одломак);
- Јован Стерија Поповић *Покондирена тиква* (одломак) или Бора Станковић *Коштана* (одломак);
- Владислав Петковић Дис *Међу својима* или Милитин Бојић *Плава гробница*;
- Момо Капор *011*;
- Бора Станковић *Увела ружа* (одломак) или *Наш Божић* (одломак);
- Сергеј Јесењин *Песма о керуши*;
- Лаза Лазаревић *Све ће то народ позлатити* (одломак);
- Бајке *Немушти језик, Усуд*.

Тумачење текста:

- Вођење (кроз креативне радионице) одраслих да што самосталније приступе књижевном делу;
- На изабраним конкретним примерима из уметничког текста са одраслима вежбати како да доживе садржај текста, да уживају у њему и да тај доживљај саопште својим речима;
- Упознавање одраслих са утицајем друштвено - историјских услова на настанак књижевног дела;
- Битне одлике драмског дела (монологско- дијалогска форма);
- Лирска поезија- одлике и основне врсте;
- Самостална анализа одабраног текста;
- Разликовање новинског (публицистичког) и књижевноуметничког начина изражавања и стила.

Књижевни појмови

- Путопис;
- Драма - комедија;
- Народна проза (приповетка и бајка);
- Љубавна и родољубива песма.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Алгебра и функције</p> <p>Степен броја</p> <ul style="list-style-type: none"> • појам степена; • рачунање степена чији је изложилац природан број. <p>Неке основне функције</p> <ul style="list-style-type: none"> • одређивање положаја тачке у координатном систему; • уочавање једноставних функционалних зависности; • представљање функционалних зависности табеларно и графички. <p>Линеарне једначине и неједначине</p> <ul style="list-style-type: none"> • појам непознате величине и једначине; • примена једначина у једноставним реалним задацима. <p>2. Обрада података</p> <p>Графички приказ</p> <ul style="list-style-type: none"> • увод у графичку презентацију; • читање података представљених у облику табеле, дијаграма, графикона, круга; • прикупљање и представљање података у прегледном облику; • очитивање минимума и максимума. <p>Мерење</p> <ul style="list-style-type: none"> • израчунавање задатог процента неке величине; • израчунавање непознатог члана дате пропорције; • коришћење одговарајућих јединица за мерење. <p>3. Геометрија у простору</p> <p>Геометријска тела</p> <ul style="list-style-type: none"> • препознавање призме, пирамиде, купе, ваљка и лопте; • елементи коцке и квадра; • површина и запремина коцке и квадра. 	<p>По завршетку III циклуса полазник/ца ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • рачуна степен датог броја; • одреди положај тачке у координатном систему ако су дате координате и прочита координате дате тачке, и да то примени у једноставним реалним ситуацијама (географска карта, план града, биоскоп...); • уочава једноставну функционалну зависност података представљених табелом; • чита податак са графикона, дијаграма или из табеле, и одређује минимум или максимум; • примењује проценте у једноставним реалним ситуацијама; • примењује размеру и пропорцију у једноставним реалним ситуацијама; • решава једноставне проблеме који се свode на линеарне једначине са једном непознатом; • користи једначине у једноставним текстуалним задацима • користи одговарајуће јединице за мерење дужине, површине, запремине, масе, времена и угла; • претвара већу јединицу у мању • уочава моделе призме, пирамиде, купе, ваљка и лопте у реалним ситуацијама; • користи особине коцке и квадра; • рачуна површину и запремину коцке и квадра.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1.Паскање</p> <ul style="list-style-type: none"> • Поздрављање и упознавање • Паскање <p>2.Прошле активности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разговор о прошлости <p>3.Компјутер и енглески</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кључне речи на енглеском везане за компјутере • Дигитална писменост <p>4.Здравље</p> <ul style="list-style-type: none"> • Делови тела • Одлазак код доктора <p>5.Енглески у твом животу</p> <ul style="list-style-type: none"> • Речи енглеског језика у свакодневном окружењу • Примери из свакодневног живота (разгледнице, исечци или рекламе из новина, брошуре, ред возње, огласи...) <p>6.Око света</p> <ul style="list-style-type: none"> • Основне знања из других предмета 	<p>По завршетку трећег циклуса полазник/ца ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> -разуме смисао једноставног текста/разговорног говора о блиским темама уколико садрже речи у честој употреби - проналази конкретне детаље/информације у једноставном тексту о блиским темама или форматизованом тексту (у мејлу, јеловнику, реду возње, распореду, телефонском именику, реклами, огласу) -разуме једноставна упутства,упозорења или пригодне поруке -комуницира на једноставан начин у познатим, свакодневним ситуацијама -даје једноставна упутства и објашњења (нпр. правац кретања, време, лоцирање ствари) -напише кратку, једноставну поруку/писмо/разгледницу

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1.Равнотежа</p> <ul style="list-style-type: none"> Појам и врсте равнотеже. Просте машине–полуга, стрма раван, катурача. Врсте полуга, момент силе и равнотежа полуге. Равнотежа чврстих тела у течностима–пливање тела. <p>2. Механичка и топлотна енергија, рад и снага</p> <ul style="list-style-type: none"> Механички рад. Појам енергије и врсте енергија. Кинетичка енергија. Потенцијална енергија у гравитационом пољу. Трансформација енергије у хидроцентралама, термоелектранама, ветрењачама, соларним панелима, моторима са унутрашњим сагоревањем. Закон одржања енергије. Трансформација механичког рада у топлотну енергију. Појам температуре. Топлотни проводници и топлотни изолатори. Обновљиви и необновљиви енергетски извори, енергетска ефикасност. <p>3.Оптика</p> <ul style="list-style-type: none"> Светлост као природна појава. Правoliniјско простирање светлости (помрачење Сунца и Месеца), одбијање светлости (лик у равном и сферном огледалу) и преламање светлости (провидна и непровидна тела). Брзина светлости. Сочива (мане ока као сочива-кратковидост и далековидост). <p>4. Електрична струја</p> <ul style="list-style-type: none"> Метали, електролити и јонизовани гасови као електрични проводници. Проводници и изолатори у домаћинству и свакодневном окружењу. Електрични извори (батерија, акумулатор, генератор), појава електричне струје. Јачина електричне струје. Електрично коло и Омов закон. Мерни уређаји и њихово везивање у електричном колу. Отпорници (сијалица) у електричном колу. Везивање отпорника (сијалица) у електричном колу. Употреба и принцип рада трансформатора, електромотора, грејача, светилки, галванизација. Електричне појаве у атмосфери и заштита од грома и електричног удара. 	<p>Полазник може да:</p> <ul style="list-style-type: none"> наброји основне физичке величине које описују појаве у природи и користи СИ систем у изражавању мерних јединица за те физичке величине и то користи у избору и руковању техничким уређајима; изведе једноставне демонстрационе огледе и поступке по датом усменом или писаном упутству; користи графички приказ зависности физичких величина и правилно поступа по графички датом упутству; користи табеларно дате податке за густину, електрични отпор и топлотну проводљивост у разноврсним практичним ситуацијама; идентификује електрично, магнетно и гравитационо узајамно деловање као и деловања која се јављају при кретању и предвиђа последице тих деловања; примењује полугу, стрму раван и катурачу; представља електрично коло шемом и на основу снаге потрошача одређује његову применљивост; у хидроелектранама, термоелектранама, соларним панелима, ветрењачама и различитим машинама и уређајима идентификује претварање енергије из једног облика у други и познаје и користи неке од главних начина уштеде енергије.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Неорганска једињења - својства и примена</p> <ul style="list-style-type: none"> • Оксиди неметала и оксиди метала • Киселине и хидроксида • Соли <p>2. Органска једињења - својства и примена</p> <ul style="list-style-type: none"> • Угљоводоници - извор енергије. Физичка и хемијска својства и практичан значај. Полимери и њихова практична примена • Органска једињења са кисеоником - алкохоли и карбоксилне киселине, основна физичка и хемијска својства - значај и практична примена • Биолошки важна органска једињења - масти и уља, угљени хидрати и протеини- физичка и хемијска својства и практичан значај <p>3. Хемија животне средине</p> <ul style="list-style-type: none"> • Безбедан рад са супстанцама и правилно одлагање супстанци. Загађиваћи ваздуха, воде и земљишта, мере заштите 	<p>По завршетку трећег циклуса полазник ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Безбедно рукује супстанцама , посуђем и прибором , загрева супстанце на безбедан начин, мери масу, запремину и температуру • Опише основна физичка и хемијска својства супстанци-оксида, киселина , хидроксида и соли и повеже их са практичном применом • Опише основна физичка и хемијска својства угљоводоника, алкохола и карбоксилних киселина и повеже их са практичном применом • Опише најважније улоге масти и уља, угљених хидрата и протеина у живим организмима • Препозна загађиваче ваздуха , воде и земљишта и опише њихов утицај • Опише безбедно поступање са супстанцама у складу са значењем ознака упозорења на паковањима или боцама у којима се чувају, начине њиховог правилног складиштења с циљем очувања животне средине

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Однос живих бића и животне средине</p> <ul style="list-style-type: none"> • Разноврсност екосистема, популација и односи исхране у екосистему • Угроженост, заштита и очување биодиверзитета • Заштићена природна добра Србије <p>2. Животна средина у опасности</p> <ul style="list-style-type: none"> • Климатске промене • Глобалне последице загађивања животне средине • Улога човека у угрожавању и очувању животне средине <p>3. Одржива будућност</p> <ul style="list-style-type: none"> • Концепт одрживог развоја и одрживо коришћење природних ресурса • Енергетска ефикасност • Отпад и рециклажа 	<p>Након овог циклуса полазник/ца ће бити оспособљен/а да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - примени основна биолошка знања у свакодневном животу (појмове, закључке, законитости), (одговоран однос према животињама, начин гајења животиња) - наведе и објасни основне особине популације (јато, стадо, чопор, крдо, рој, породица), животне заједнице и екосистема (травнати екосистеми, шумски екосистеми, екосистеми копнених вода) - препозна и опише односе исхране између појединих чланова ланаца исхране (произвођач, потрошач, разлагач) - препозна, изрази и објасни утицај човека на биолошку разноврсност (илегални лов и риболов, прекомерна експлоатација шума, неконтролисано брање биљака и недозвољена трговина угроженим врстама) и значај потребе за очувањем биодиверзитета (ресурс хране, лекова, грађевинског материјала, горива-дрво и биомаса) - именује и опише значај заштићених природних добара Србије (природни резервати и национални паркови) - препозна и разликује позитивне и негативне последице човековог деловања на природу, предлаже начине и мере заштите и активно учествује у унапређивању животне средине у непосредном окружењу (пошумљавање, компостирање, гајење органске хране) - препозна улогу и значај, и активно учествује у одрживом коришћењу природних ресурса, одвајању и одлагању отпада, рециклажи и уштеди енергије.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Кућа и око куће</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стари материјали за зидање кућа • Новији материјали за куће: Цемент и бетон • Новији материјали за куће: Изолациони материјали, • Живот у кући, боје и лакови, како се зими грејемо • Живот у кући, водовод и канализација, ел. струја и кућни апарати <p>2. Храна</p> <ul style="list-style-type: none"> • Производња хране: гајење и заштита биљака • Гајење и заштита животиња • Чување (конзервирање) хране – обрада • Припрема хране <p>3. Здравље</p> <ul style="list-style-type: none"> • Како смо направљени и како функционишемо • Како смо направљени и како функционишемо – утврђивање • Шта је здравље и како се здравље губи • Како се бранимо од других напасти • Кућна хигијена 	<p>По завршетку трећег циклуса полазник ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критички размишља о појмовима у стварима које се догађају у окружењу • Управља догађајима и пословима од важности за свакодневни живот • Да се понаша безбедно по себе и околину приликом употребе различитих ствари или процедура • Примењује знања од критичне важности за квалитет и поштовање шпотребних стандарда у обављању различитих послова • Практикује основно еколошко понашање <p>Исходи модула усмерени ка обукама за услуге</p> <ul style="list-style-type: none"> • Полазник је оспособљен да: • Примењује принципе хигијенског и здравог живота • Заштити себе и ближње од инсеката и глодара који могу бити преносиоци заразних болести

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Основни појмови историјске науке *Историја као наука; Периодизација прошлости (праисторија и историја) и историје (стари век, средњи век, нови век и савремено доба; основне одлике ових периода); *Историјски извори и историографија (извори на основу којих се реконструише историја новог века и савременог доба, савремени медији, документи и наративни извори, информативни и пропагандни материјал као историјски извор, улога историчара у тумачењу и реконструисању прошлости); *Хронологија: кључни догађаји новог века и савременог доба на временској линији (Колумбо стиже у Америку 1492, Велика сеоба Срба 1690, Француска буржоаска револуција 1789, Српска револуција 1804-1835, Берлински конгрес 1878, Балкански ратови 1912-1913, Велики рат 1914-1918, стварање Југославије 1918, Други светски рат 1939-1945, рат у Југославији 1991-1995, НАТО бомбардовање 1999).</p> <p>2. Друштво, друштвени односи и људска права *Друштво и друштвени односи (развој друштва и друштвених односа од класног до грађанског друштва; друштвене револуције – грађанске и социјалне револуције). * Људска права (документи које се односе на људска права – универзална декларација о људским правима, људска права у Уставу Републике Србије) *Злочин и кршење људских права (геноцид и холокауст, ратни злочини, злочини против човечности, Међународни кривични суд).</p> <p>3. Држава и државне институције *Облици државног уређења (врсте државног уређења у новом веку и савременом добу – демократија, монархија, република, диктатура, федерација; од националне до грађанске државе); *Основни типови државних институција и правног поретка у новом веку и савременом добу (влада, скупштина, владар, монарх, председник, устав, закон, суд); *Карактеристичне државе у новом веку и савременом добу (Хабзбуршка монархија, Османско царство; Италија, Немачка, САД, СССР/Русија, Кина; Југославија /Србија).</p> <p>4. Преломни моменти у историји *Открића у новом веку и савременом добу (научна, технолошка, географска); *Сеобе (насељавање новог света и колонизација, сеобе Срба од краја 17. до краја 20. века; миграције у 20. и 21. веку); *Нови век (колонијализам, реформација, епидемије куге, ратови за независност, Француска буржоаска револуција, стварање модерне Европе); *XX век (светски ратови - Велики и Други светски рат, Октобарска револуција, Хладни рат, савремени савез у 21. веку) *Српска историја (просветитељство код Срба, устанци, први устав 1835, независност 1878, балкански ратови 1912-1913, стварање Југославије, грађански рат 1941-1945, распад Југославије)</p>	<p>*Историјски извори (значај извора за проучавање прошлости, врсте извора: материјални, писани, усмено предање; извори на основу којих се реконструише праисторија и историја старог века); *Историјски извори и историографија (извори на основу којих се реконструише историја новог века и савременог доба, савремени медији, документи и наративни извори, информативни и пропагандни материјал као историјски извор, улога историчара у тумачењу и реконструисању прошлости); *Људска права (документи које се односе на људска права – универзална декларација о људским правима, људска права у Уставу Републике Србије) *Друштво и друштвени односи – значење појма друштво и друштвени односи; породица као основна људска заједница; развој друштва и друштвених односа у новом веку и савременом добу; *Држава и облици државног уређења (значање, појам држава и државни суверенитет / границе); *Злочин и кршење људских права (геноцид и холокауст, ратни злочини, злочини против човечности, Међународни кривични суд) *Држава и облици државног уређења (значање појма државе и државни суверенитет / границе); * Основни типови државних институција и правног поретка у новом веку и савременом добу (демократија, монархија република, диктатура); *Нови век (Француска буржоаска револуција) *XX век (светски ратови, октобарска револуција) * Именује, разликује и правилно употребљава (примењује) основне временске одреднице (датум, деценија, век, миленијум, ера). У остваривању овог исхода треба инсистирати на познавању хронолошких одредница – датум и његова правилна употреба; деценија и век и њихова употреба у оквиру већих временских целина. То значи да олазник треба да познаје елементе датума (дан, месец и година), дужину трајања века као и да наведе век у коме је рођен и век у коме живи. Пожељно би било да знају век значајних догађаја као на пример Косовска битка, Османско освајање Србије, Први српски устанак, Први и Други светски рат. *Именује, поређа по редоследу и опише и разликује историјске периоде (стари, средњи, нови век и савремено доба) – у остваривању овог исхода инсистирати да полазник уме да одреди историјски период коме сам припада, као и да одреди историјску временску дистанцу у односу на претходне историјске епохе; у описивању историјских периода од полазника се очекује да знају време трајања одређеног историјског периода, његове основне културолошке карактеристике и друштвено уређење карактеристично за те периоде. Важан аспект треба да представља увођење свести о људским правима. У том смислу полазник треба да анализира на ком степену развоја су била људска права у одређеним историјским епохама – да ли је свака индивидуа била слободна или не, који</p>

*Улога личности у историји(Сулејман Величанствени, Мехмед-паша Соколовић, Леонардо да Винчи, Кристофер Колумбо, Гутенберг, Мартин Лутер, Петар Велики, Наполеон, Лењин, Никола Тесла, Хитлер, Стаљин, Јуриј Гагарин; Карађорђевићи и Обреновићи)

5. Културно-уметничко наслеђе и религије

*Религије (основне монотеистичке религије у Европи: јудаизам; хришћанство - православље, католичанство, протестантизам; ислам; верске институције; званичне признате цркве на територији републике Србије)

*Култура и њена улога у изградњи националног и европског идентитета; уметност и њене транснационалне димензије; значај индивидуалне уметничке слободе и креативности; међусобна интеракција уметника и друштва; одговоран однос према културно-уметничком наслеђу – баштини.

*Основне институције културе (библиотека, музеј, архив, галерија, академија)

*Одлике културе новог века и савременог доба (материјално, уметничко, духовно наслеђе) и карактеристични споменици - Версај, Ермитаж, Шенбрун, Саборна црква у Београду, Теле-кула у Нишу, Милошев конак у Крагујевцу, Народно позориште у Београду, зграда општине у Суботици, Матица српска у Новом Саду, Српска академија науке и уметности; уметничка дела(књижевност, сликарство, вајарство, музика)

*Култура свакодневног живота у новом веку и савременом добу (основне одлике свакодневног живота, култура становања, исхране, хигијене, обичаја, однос међу пословима и према деци, образовање, традиција, спорт)

6. Локална историја

*Прошлост завичаја / краја

*Националне, друштвене, културне и економске прилике током новог века и савременог доба (етничке промене у демографском саставу локалне средине, друштвени и економски развој, привредна оријентација)

друштвени слојеви и родне групе су биле повлашћене, ко је могао да поседује имовину, да ли су људи имали слободу вероисповест или **заступања идеја**, слободу кретања. *Наведе најважније догађаје, личности, појаве и процесе из опште и националне историје; Препозна повезаност неких најважнијих појава из прошлости са појавама из садашњости;

*Опише значај и покаже одговоран однос према историјском и културно-уметничком наслеђу.

*Примена знања из историје на историјској карти – ушеће историје одвија се уз карту, важна је и историјска и просторна оријентација на локалном, регионалном, европском и глобалном нивоу (полазник приказује на којем простору су се одиграли најважнији догађаји из локалне, националне, регионалне и опште историје);

ПРЕДМЕТ: ГЕОГРАФИЈА**ЦИКЛУС: ТРЕЋИ**

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>Завичај и Србија</p> <ul style="list-style-type: none"> • Локална средина: географски положај и природногеографске одлике • Активности људи у локалној средини • Проблеми, заштита унапређење и перспективе развоја локалне средине • Република Србија: географски положај на Балканском полуострву и у Европи • Планинско-котлинска Србија: географски размештај планина и котлина живот и активности људи у планинско – котлинским пределима • Низијска Србија: живот и активности људи у Панонској и Перипанонској области • Типови климе и њене одлике у Републици Србији • Највећи речни системи у Републици Србији: географски размештај и њихов значај • Језера и бање у Републици Србији • Становништво у Републици Србији: природно и механичко кретање становништва структуре становништва и планирање породице • Насеља у Републици Србији: типови и географски размештај насеља, ширење градова и изумирање села, узроци и последице. 	<p>По завршетку трећег циклуса полазник ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none"> • користи географску карту, основне географске термине, слику, табелу, график и једноставне моделе као изворе информација у стицању и примени знања и у свакодневној комуникацији; • одреди главне и споредне стране света у простору и на географској карти; • на географској карти одреди географски положај Европе, Балканског полуострва, Србије, области и места у коме живи; • на географској карти и у средини у којој живи разликује и опише основне облике рељефа (планине, котлине, низије, пустиње) и њихов утицај на начин живота и активности људи; • на географској карти Србије и у својој средини покаже подземне и текуће воде и објасни њихов значај за живот и рад људи; • разликује природне феномене (олујни ветар, вулканска ерупција, земљотрес, суша, поплава, клизиште) и опише њихове последице за људе и географску средину; • наведе главне одлике основних типова климе и времена на Земљи, у Србији, у средини у којој живи и користи податке о времену и временску прогнозу за планирање својих активности; • разликује главне облике обновљивих (Сунчева енергија, снага ветра, вода) и необновљивих природних ресурса (нафта, природни гас, угљ, минералне сировине) и на географској карти (света, Европе, Србије) покаже њихов размештај и наведе начине њиховог коришћења за потребе људи; • опише размештај становништва и насеља на Земљи и препозна факторе који утичу на кретање становништва; • опише типове насеља и факторе који утичу на њихово стварање, ширење и изумирање; • наведе и опише основне привредне делатности људи у Србији и у локалној средини; • наведе глобалне проблеме човечанства и неке начине за њихово решавање; • наведе позитивне и негативне утицаје човека на животну средину и учествује у акцијама за њену заштиту и унапређивање.

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Породица као систем</p> <ul style="list-style-type: none"> • Моја породица, снаге и слабости • Породични систем • Породични циклуси • Функционални и дисфункционални породични обрасци <p>2. Унапређивање квалитета породичног живота и родитељства</p> <ul style="list-style-type: none"> • Партнерско родитељство • Васпитање и васпитни стилови • Родитељска моћ – награде и казне • Дечје потребе и начини њиховог задовољења • Школски успеси и неуспеси • Однос родитељ дете – неизбежни сукоби – могући исходи <p>3. Функционисањ републичке власти и локалне заједнице, грађанска иницијатива и активизам</p> <ul style="list-style-type: none"> • Функционисање републичке власти и локалне заједнице • Организације грађана – грађанска иницијатива • Локална удружења грађана и њихов допринос развоју локалне заједнице, грађански активизам <p>4. Европска унија и процес европских интеграција</p> <ul style="list-style-type: none"> • Европска унија – развој и карактеристике • Функционисање Европске уније • Процес придруживања Европској унији – предности и мане 	<ul style="list-style-type: none"> • препознаје породицу као систем завистан од окружења и променљив у различитим фазама породичног развоја; • препознаје повезаност брачних и родитељских улога у породичном функционисању; • препознаје како је задовољавање потреба деце начин васпитања, пружање подршке учењу, образовању, одрастању и осамостаљивању; • препознаје различите васпитне стилове и њихове последице на дечији развој • препознаје основне типове родитељског ауторитета и њихов утицај на однос родитељ-дете; • препознаје структуру републичке и локалне власти, схвата значај коришћења свог бирачког права; • схвата своју грађанску улогу и значај своје активности и активности разноврсних удружења грађана за побољшање живота локалне заједнице; • познаје основне карактеристике Европске Уније и разуме значај процеса европских интеграција; • познаје вредности на којима почива Европска Унија и њихов значај за развој друштва. • познаје вредности на којима почива Европска Унија и њихов значај за развој друштва.

ПРЕДМЕТ: ПРЕДУЗЕТНИШТВО**ЦИКЛУС: ТРЕЋИ**

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1.Свет рада</p> <ul style="list-style-type: none">• Различити облици рада – волонтирање, повремени, привремени послови, стално запослење• Очекивања послодавца, вештине које омогућавају бољи положај на тржишту рада и увећавају шансе за запослењем• Креирање радне биографије• Тражење информација о могућностима за запослење• Подношење захтева за запослење- пријавни образац, мотивационо писмо, обављање интервјуа• Закључење уговора о запослењу –трајање запослења, зараде и услови рада, људска права и права радника <p>2.Самозапошљавање</p> <ul style="list-style-type: none">• Предузетник и предузетничко деловање- особине предузетника, мотиви, предности, недостаци и ризици самосталног обављања делатности• Развој пословне идеје и потребна улагања у пословање; Извори почетног финансирања пословања- сопствена и позајмљена средства; Инокосно власништво и облици удруживања капитала <p>3.Пословање</p> <ul style="list-style-type: none">• Роба и услуге понуда и тражња; процес производње –улаз, процеси и излаз; добит и губитак <p>4.Развој комерцијалног производа/ услуге</p> <ul style="list-style-type: none">• Осмишљавање производа/услуге односно асортимана производа/ услуга	<ul style="list-style-type: none">- Препознаје прилике за генерисање прихода путем запошљавања и самозапошљавања и анализира ризик који се односи на те прилике- Осмишљава једноставан комерцијални производ/услугу- Иницијативност и преузимање разумног ризика при извршавању задатака- Креира једноставну радну биографију и обавља поступак пријављивања за добијање запослења- Израунава потребне ресурсе за самозапошљавање- Идентификује ресурсе који су доступни у породином, макро и микро социјалном окружењу да помогну остваривање циља самозапошљавања- Израунава потребна улагања и формира продајну цену производа /услуга

ПРЕДМЕТ: ДИГИТАЛНА ПИСМЕНОСТ**ЦИКЛУС: ТРЕЋИ**

ТЕМЕ И САДРЖАЈИ	ПРЕДМЕТНИ ИСХОДИ
<p>1. Рад са документима у радном окружењу</p> <ul style="list-style-type: none">• Креирање фасцикле на подразумеваној локацији – постављање, именовање, организација• Размена података између спољне меморије и рачунара• Пренос података са оптичког медија на рачунар• Штампање документа <p>2. Претрага података и комуникација на интернету</p> <ul style="list-style-type: none">• Отварање новог налога електронске поште <p>3. Креирање текстуалног документа</p> <ul style="list-style-type: none">• Поравнање текста	<p>По завршетку III циклуса полазник/ца ће умети да:</p> <ul style="list-style-type: none">• укључи рачунар, пријави се на систем, одјави се, поново покрене систем и безбедно искључи рачунар• покреће програм и отвара фасциклу и документ са подразумеване локације• користи алате за приказ и затварање прозора и мења величину прозора• размењује податке између рачунара и спољне меморије и преноси податке са оптичких медија на рачунар• креира фасциклу и документ на подразумеваној локацији• сачува документ на подразумеваној локацији• штампа документ• проналази информацију на интернету на основу кључне речи• приступа интернет страници на основу адресе• приступа налогу електронске поште, чита и шаље поруку и отвара придружени документ• бира језик за унос текста, уноси текст у текстуални документ, креће се кроз њега и једноставно га уређује операцијама брисања, преписивања, исечања, копирања и лепљења• подешава величину, боју и облик текста и користи алат за поравнање текста